

Cirkulære om

**Seniorordninger for gradvis
tilbagetrækning i staten
og folkekirken m.v.**

1995

Aftale af 16. juni 1995

Fmst. nr. **34/95**

Henvendelse om dette cirkulære rettes til
Finansministeriet, 4. Forhandlingskontor

Adresse:

Christiansborg Slotsplads 1
DK-1218 København K.
Telefon 33 92 33 33 Telefax 33 32 80 30

j.nr **95-6110-115**

PKAT

Yderligere eksemplarer af cirkulæret kan købes ved
henvendelse til Schultz Information, tlf. 43 63 23 00

Pris **15,00**

16. juni 1995

**CIRKULÆRE
OM SENIORORDNINGER
FOR GRADVIS TILBAGETRÆKNING
I STATEN OG FOLKEKIRKEN M.V.
(Til samtlige ministerier m.v.)**

1. Indledning

Finansministeriet og Centralorganisationernes Fællesudvalg og Akademiernes Centralorganisation har den 16. juni 1995 indgået aftale om seniorordninger for gradvis tilbagetrækning i staten og folkekirken m.v. Aftalen er optaget som bilag til cirkulæret.

Aftalen gælder for såvel tjenestemænd m.v. som overenskomstansatte i staten og folkekirken m.v.

Rammeaftalen kan anvendes, når den lokale ledelse vurderer, at det vil være muligt og hensigtsmæssigt at etablere en seniorordning for den enkelte ansattes gradvise tilbagetrækning i form af aftrapning i tid (deltid) og/eller aftrapning i job/charge (retræte).

Det enkelte ministerium/styrelse eller institution afholder selv inden for gældende bevillinger alle udgifter, der er forbundet med lokalaftaler om seniorordninger.

Den lokale seniorpolitik og herunder anvendelsen af rammeaftalen om seniorordninger forudsættes drøftet i samarbejdsudvalget på normal vis, som også er beskrevet i den "**Vejledning om seniorpolitik - en del af personalepolitikken**", som Finansministeriet og centralorganisationerne udsendte i december 1992.

Denne vejledning om seniorpolitik og den i vejledningen nævnte litteratur om seniorpolitik kan bruges som inspiration for formalisering af en lokal seniorpolitik.

2. Bemærkninger til aftalen

2.1. Generelle bemærkninger

Etablering af en seniorordning forudsætter naturligt en forståelse mellem den konkrete person og dennes chef, idet ordningerne hviler på et frivillighedsprincip. De økonomiske vilkår formaliseres ved en lokalaftale inden for rammerne i rammeaftalen.

Finansministeriet finder, at ministeriernes departementer i størst muligt omfang bør overlade indgåelsen af lokalaftaler til de enkelte styrelser, institutioner, virksomheder.

Centralorganisationerne har tilkendegivet, at de enkelte forhandlingsberettigede organisationer bør overlade retten til at indgå lokalaftaler til de lokale tillidsrepræsentanter med henblik på, at der bør være delegeret aftaleret i samme omfang og til samme niveau på arbejdstager- og arbejdsgiversiden.

Centralorganisationerne henstiller til de forhandlingsberettigede organisationer, at de ved forhandlinger om lokalaftaler, som vedrører flere organisationer, lader sig repræsentere af færrest mulige organisationsrepræsentanter.

Der kan inden for de i rammeaftalen fastlagte betingelser lokalt aftales seniorordninger for ansatte, der er fyldt 55 år, og som ansøger om *aftrapning i tid*, dvs. overgang til deltid, eller *aftrapning i job/charge*, dvs. retræte.

Seniorordninger kan etableres for en eller flere ansatte, og for den enkelte ansatte kan seniorordningen være **en kombination af overgang til deltid og retræte.**

2.2. Personkreds (§§ 1-2)

Lokalaftale om seniorordning kan indgås for ansatte, der er fyldt 55 år, og som er tjenestemænd, tjenestemandslignende ansatte og overenskomstan-

satte m.fl. under centralorganisationernes forhandlingsret og Akademikernes Centralorganisations overenskomstområde i staten, folkekirken og statstilskudsberettigede institutioner, som opregnet i aftalens §§ 1-2.

2.3. Aftrapning i tid (§§ 4-6) – Deltid

Etablering af seniorordning i forbindelse med overgang til deltid forudsætter, at

- * den ansatte er fyldt 55 år og har været
- * ansat i de seneste 10 år inden for rammeaftalens dækningsområde, heraf de seneste 5 år på fuld tid inden for ansættelsesområdet,
- * arbejdstiden nedsættes med mindst 7 timer pr. uge og udgør mindst 15 timer pr. uge efter nedsættelsen,
- * overenskomsten har hjemmel til deltidsansættelse.

Under disse betingelser kan styrelsen/institutionen aftale, at der

- * for overenskomstansatte m.fl. med forsikringsmæssig pensionsordning indbetales et forhøjet pensionsbidrag, maksimalt op til det samlede pensionsbidrag ved fuld tid,
- * for tjenestemænd og ansatte med tjenestemandspensionsret bevilges op til fuld pensionsalderoptjening under deltiden – forudsat, at der indbetales pensionsdækningsbidrag til finanslovens (FL) § 36. Pensionsvæsenet.

Pensionsdækningsbidraget til FL § 36 udgør 15 pct. af differencen mellem den pensionsgivende løn ved fuld tid og den pensionsgivende løn under deltiden, jf. pkt. 4.2.

2.4. Aftrapning i job/charge (§§ 7-10) – Retræte

Etablering af seniorordning med aftrapning i job/charge forudsætter, at den ansatte

- * er fyldt 55 år,
- * efter ansøgning overgår til en lavere placeret stilling,
- * har været ansat på fuld tid i de seneste 10 år i en stilling med ledelsesansvar, arbejdsledelse eller i en tilsvarende krævende stilling med hensyn til indhold og omfang inden for rammeaftalens dækningsområde.

Denne mulighed for retræte efter rammeaftalen er ikke begrænset til ansatte i bestemte lønrammer.

For seniorordninger ved aftrapning i job/charge (retræte) giver rammeaftalen mulighed for, at styrelsen kan give økonomisk kompensation for så vidt angår

- * PENSION, ved at
 - **overenskomstansatte m.fl.** med forsikringsmæssig pensionsordning til denne kan få indbetalt et forhøjet pensionsbidrag, maksimalt op til det samlede pensionsbidrag i den hidtidige stilling,
 - **tjenestemænd** og ansatte med tjenestemandspensionsret kan bevilges ret til at få pensionen beregnet efter den hidtidige, højere pensionsgivende løn – forudsat, at der indbetales pensionsdækningsbidrag til FL § 36. Pensionsvæsenet på 15 pct. af differencen mellem den pensionsgivende løn i den hidtidige stilling og den pensionsgivende løn i retrætestillingen.
- * LØN, ved at
 - yde et personligt, ikke-pensionsgivende tillæg, der bevilges af styrelsen og højst må svare til forskellen mellem lønnen, eksklusive pensionsbidrag, i den hidtidige stilling og lønnen, eksklusive pensionsbidrag, i retrætestillingen på tidspunktet for overgangen.

Et sådant tillæg skal være aftrappet efter højst 3 år og skal aftrappes med mindst 1/3 for hver 12 måneder fra overgangen til retrætestillingen.

Tillægget bortfalder altid ved udgangen af den måned, hvori den ansatte fylder 67 år.

Løntillæggene belaster ikke lokallønspuljen.

2.5. Seniorordning med retræte med på forhånd aftalt fratrædelsestidspunkt

Efter aftale mellem den ansatte og ledelsen kan det være et led i en senioraftale om retræte, at den pågældende fratræder efter en periode på højst 7 år og senest ved det fyldte 67. år. I så fald kan det med organisationsrepræsentanterne aftales, at overgangen til den lavere løn i retrætestillingen sker på én gang, eller at aftrapningen af det personlige tillæg sker gradvis over en periode på op til 5 år.

Overgang til den lavere løn på én gang kan blandt andet anvendes i situationer, hvor der etableres særlige seniorstillinger.

2.6. Ikrafttræden og ophør (§ 11)

Rammeaftalen har virkning fra 1. april 1995 og bortfalder uden opsigelse pr. 31. marts 1997.

Lokale aftaler, der er indgået forud for udløbsdatoen, har gyldighed efter deres indhold.

Rammeaftalen udgør en forsøgsordning, der er forudsat evalueret i 1996.

3. Øvrige retræteordninger fortsætter

Hidtidige retræteordninger, der ikke er tidsmæssigt begrænset til indeværende overenskomstperiode, fortsætter.

Det drejer sig om:

- * den gældende retræteordning for tjenestemandsansatte chefer i lønramme 35 og derover, der fortsætter uændret, jf. i øvrigt Personaleadministrativ Vejledning (PAV) kap. 38.
- * den gældende "pensionsmæssige" retræteordning for tjenestemænd, der har været ledere i mindst 10 år, og som er over 50 år, hjemlet i lønningrådsudtalelse, der fortsætter, jf. PAV kap. 38.

Denne "pensionsmæssige" retræteordning for ledere er betinget af, at styrelsen løbende til FL § 36 indbetaler et pensionsdækningsbidrag på 15 pct. af differencen mellem den pensionsgivende løn i den hidtidige stilling og den pensionsgivende løn i retrætestillingen. Betingelsen om betaling gælder for retræte, som ansættelsesmyndigheden bevilger pr. 1. januar 1994 og senere.

Den enkelte ansattes bevarelse af ret til pension fra det hidtidige skalatrin efter denne ordning for tjenestemandsansatte ledere over 50 år skal fortsat forelægges Finansministeriet til godkendelse.

4. Lokal finansiering af seniorordningerne

4.1. Den enkelte styrelse eller institution afholder selv inden for gældende bevillinger alle udgifter, der er forbundet med lokale aftaler om seniorordninger.

4.2. Pensionsdækningsbidrag til FL § 36

Betaling af pensionsdækningsbidrag på 15 pct. til finanslovens § 36 er som nævnt en betingelse for, at der kan bevilges tjenestemænd bevarelse af hidtidig højere pensionsoptjening – enten i forhold til fuld tid i stillingen eller i forhold til hidtidig, højere lønramme.

Pensionsdækningsbidragene indbetales hver måned af styrelsen til Statens Regnskabsdirektorat via giro nr. 5 70 78 38 med angivelse af den enkeltes navn og cpr.nr.

4.2.1 Beregning af bidraget ved deltid

Ved fuld pensionsalderoptjening under deltiden udgør pensionsdækningsbidraget 15 pct. af differencen mellem den pensionsgivende løn ved fuld tid og den pensionsgivende løn under deltiden.

Ved forhøjet pensionsalderoptjening under deltiden udgør pensionsdækningsbidraget 15 pct. af den pensionsgivende løn ved fuld tid gange antal timers forhøjet pensionsalder delt med 37. Hvis eksempelvis tjenestemandens arbejdstid nedsættes fra 37 timer til 16 timer ugentlig, og pensionsalderoptjeningen aftales til 30/37, vil pensionsdækningsbidraget udgøre: 15 pct. af den pensionsgivende løn ved fuld tid ganget med 14/37.

4.2.2 Beregning af bidraget ved retræte

Ved seniorordning med retræte for tjenestemænd og ansatte med tjenestemandspensionsret er styrelsens bevilling af bevarelse af retten til pension fra det hidtidige skalatrin betinget af, at styrelsen løbende til FL § 36 indbetaler et pensionsdækningsbidrag på 15 pct. af differencen mellem den pensionsgivende løn i den hidtidige stilling og den pensionsgivende løn i retrætestillingen.

5. Kombination med social delpension, delefterløn m.v.

5.1. 60–66 årige ansatte, der overgår til deltid, har mulighed for at modtage social delpension, jf. PAV kap. 41.

Social delpension bevilges af den ansattes bopælskommune, der vil kunne oplyse nærmere herom.

5.2. 60–66 årige ansatte, der overgår til deltid, har mulighed for at modtage delefterløn, jf. PAV kap. 41.

Delefterløn bevilges af den ansattes arbejdsløshedskasse, der vil kunne oplyse nærmere herom.

5.3. I nogle tværgående pensionskasser (arkitekter, agronomer, dyrlæger, ingeniører, jurister, økonomer og magistre) er der mulighed for fra det 60. år at få delvis alderspension ved overgang til deltidsansættelse. Oplysning herom fås i vedkommende pensionskasse, som kan foretage en konkret beregning.

6. Indberetning

Institutioner, der indgår lokal aftale for en ansat, der er medlem af en statsgaranteret pensionskasse/-ordning, skal indsende kopi af aftalen til orientering for bestyrelsen for pågældende statsgaranterede pensionskasse/-ordning, der først kan iværksætte forhøjelse af pensionsoptjeningen, når skolen/institutionen har indbetalt pensionsdækningsbidrag til FL § 36.

7. Ikrafttrædelse

Cirkulæret har virkning fra 1. april 1995. Samtidig ophæves Finansministeriets cirkulære af 28. december 1993 om aftale om seniorordninger for gradvis tilbagetrækning i staten og folkekirken m.v. (APD nr. 109/93).

Finansministeriet
Den 16. juni 1995

P.M.V.
E.B.
Lene Larsen

16. juni 1995

AFTALE OM SENIORORDNINGER FOR GRADVIS TILBAGETRÆKNING I STATEN OG FOLKEKIRKEN M.V.

Kapitel 1. Indledning

§ 1. Rammeaftalen omfatter:

- 1) tjenestemænd i staten og folkekirken,
- 2) tjenestemandslignende ansatte, der er ansat ved statstilskudsberettigede institutioner og er medlemmer af statsgaranterede pensionskasser,
- 3) tjenestemandslignende ansatte i staten, folkekirken og statstilskudsberettigede institutioner med forsikringsmæssige pensionsordninger,
- 4) civilarbejdere i forsvaret,
- 5) fastansatte håndværkere i DSB med tjenestemandspensionsret i henhold til LKL § 22, stk. 11, og
- 6) overenskomstansatte i staten, folkekirken og statstilskudsberettigede institutioner.

§ 2. Rammeaftalen gælder for ansatte, jf. § 1, der er fyldt 55 år, når den enkelte seniorordning træder i kraft, og som ansøger om gradvis tilbagetrækning inden for de i rammeaftalen fastlagte betingelser.

§ 3. Rammeaftalen danner grundlag for etablering af lokale seniorordninger om gradvis tilbagetrækning i form af aftrapning i tid eller aftrapning i job/charge.

Stk. 2. Rammeaftalen kan anvendes, når den lokale ledelse vurderer, at det vil være muligt og hensigtsmæssigt at etablere en seniorordning for den enkelte ansattes gradvise tilbagetrækning i form af aftrapning i tid eller aftrapning i job/charge.

Stk. 3. Seniorordninger kan etableres for en eller flere ansatte. Ordningen formaliseres mellem den lokale ledelse og organisationsrepræsentanterne, idet det forudsættes, at centralorganisationerne delegerer aftaleretten.

Stk. 4. Det overlades til det lokale niveau at udvælge – inden for de i rammeaftalen fastsatte vilkår – hvilke vilkår, der skal gælde for den enkelte seniorordning, idet vilkårene afstemmes efter den enkelte ansattes forhold.

Kapitel 2. Aftrapning i tid (deltid)

§ 4. Etablering af seniorordning med overgang til deltid forudsætter, at den ansatte, jf. §§ 1–2, i de seneste 10 år har været ansat inden for staten, folkekirken m.v., jf. § 1, heraf de seneste 5 år på fuld tid inden for ansættelsesområdet.

Stk. 2. Arbejdstiden skal nedsættes med mindst 7 timer pr. uge og skal udgøre mindst 15 timer pr. uge efter nedsættelsen.

§ 5. Styrelsen kan bevilge tjenestemænd og ansatte med tjenestemandspensionsrettigheder optjening af fuld pensionsalder under deltiden.

§ 6. For overenskomstansatte m.v. med forsikringsmæssig pensionsordning kan indbetales et samlet pensionsbidrag, der højst må svare til det samlede pensionsbidrag ved fuldtidsansættelse i stillingen.

Stk. 2. Indbetaling af pensionsbidrag efter stk. 1 sker således, at den ansatte og ansættelsesmyndigheden indbetaler pensionsbidrag af den aktuelt pensionsgivende løn, medens ansættelsesmyndigheden desuden kan indbetale et ekstra pensionsbidrag, der højst må svare til forskellen mellem det aktuelle, samlede pensionsbidrag og det samlede pensionsbidrag ved fuldtidsansættelse i stillingen.

Kapitel 3. Aftrapning i job/charge (retræte)

§ 7. Etablering af seniorordning med aftrapning i job/charge forudsætter, at den ansatte, jf. §§ 1–2, efter ansøgning overgår til en lavere placeret stilling efter i de seneste 10 år at have været ansat på fuld tid i en stilling med ledelsesansvar eller arbejdsledelse eller i en tilsvarende krævende stilling inden for staten, folkekirken m.v., jf. § 1.

§ 8. Styrelsen kan bevilge, at tjenestemænd og ansatte med tjenestemandspensionsrettigheder kan bevare retten til at få pension beregnet efter den hidtidige, højere pensionsgivende løn.

§ 9. For overenskomstansatte m.v. med forsikringsmæssig pensionsordning kan indbetales et samlet pensionsbidrag, der højst må svare til det samlede pensionsbidrag i den hidtidige stilling.

Stk. 2. Indbetaling af pensionsbidrag efter stk. 1 sker således, at den ansatte og ansættelsesmyndigheden indbetaler pensionsbidrag af den pensionsgivende løn i den nye stilling, medens ansættelsesmyndigheden desuden kan indbetale et ekstra pensionsbidrag, der højst må svare til forskellen mellem det samlede pensionsbidrag i den nye stilling og det samlede pensionsbidrag i den hidtidige stilling.

§ 10. Der kan ydes et personligt, ikke-pensionsgivende tillæg, der højst må svare til forskellen mellem lønnen i den hidtidige stilling og lønnen i den nye stilling på tidspunktet for overgangen.

Stk. 2. Tillægget skal være fuldt aftrappet efter højst 3 år og skal aftrappes med mindst 1/3 for hver 12 måneder fra overgangen til den nye stilling. Tillægget bortfalder dog fra måneden efter, den ansatte er fyldt 67 år.

Stk. 3. Hvis det er en forudsætning for seniorordningen, at den ansatte fra-træder efter en periode på højst 7 år og senest ved det fyldte 67. år, kan der aftales en anden aftrapning end den i stk. 2 nævnte. Overgang til lavere løn kan ske på én gang eller ved gradvis aftrapning over en periode på højst 5 år.

Kapitel 4. Ikrafttræden og ophør

§ 11. Aftalen har virkning fra 1. april 1995 og bortfalder uden opsigelse pr. 31. marts 1997.

Stk. 2. Lokale aftaler, der er indgået forud for udløbsdatoen, har gyldighed efter deres indhold.

København, den 16. juni 1995

Statsansattes Kartel
Ove Hygum

Finansministeriet
P.M.V.
E.B.
Lene Larsen

Statstjenestemændenes
Centralorganisation II
Bjørn Wikkelsøe Jensen

Lærernes Centralorganisation
Anni Herfort Andersen

Overenskomstansattes Centralorganisation
Finn Busse Jensen

Akademikernes Centralorganisation
Søren Vang Rasmussen